

# СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

## 1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

|                                                  |                                                                                                                                                                               |
|--------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Повна назва навчальної дисципліни</b>         | Методика викладання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін                                                                                                               |
| <b>Повна офіційна назва закладу вищої освіти</b> | Сумський державний університет                                                                                                                                                |
| <b>Повна назва структурного підрозділу</b>       | Навчально-науковий інститут права. Кафедра історії                                                                                                                            |
| <b>Розробник(и)</b>                              | Зякун Алла Іванівна                                                                                                                                                           |
| <b>Рівень вищої освіти</b>                       | Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл                                                                                          |
| <b>Семестр вивчення навчальної дисципліни</b>    | 16 тижнів протягом 3-го семестру                                                                                                                                              |
| <b>Обсяг навчальної дисципліни</b>               | Обсяг дисципліни становить 5 кред. ЄКТС, 150 год., з яких 64 год. становить контактна робота з викладачем (32 год. лекцій, 32 практичних занять), 86 годин самостійна робота. |
| <b>Мова викладання</b>                           | Українська                                                                                                                                                                    |

## 2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

|                                           |                                                                   |
|-------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|
| <b>Статус дисципліни</b>                  | Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Історія" |
| <b>Передумови для вивчення дисципліни</b> | Передумови для вивчення відсутні                                  |
| <b>Додаткові умови</b>                    | Додаткові умови відсутні                                          |
| <b>Обмеження</b>                          | Обмеження відсутні                                                |

## 3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування системи знань про основні закономірності навчання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін; засвоєння теоретичних засад історичної дидактики та формування професійних умінь, для використання в освітній та професійній діяльності.

## 4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Методика викладання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін як педагогічна наука.

Методика викладання історії як наукова та фахова дисципліна. Програма курсу «Методика викладання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін». Мета та завдання курсу. Поняття "метод", "методика". Сутність методики навчання історії як галузі педагогічної науки: об'єкт і предмет методики історії як науки. Процес навчання, його основні компоненти. Характеристика змісту компонентів навчання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін. Зв'язок методики навчання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін і іншими науками. Методи наукових досліджень у методиці навчання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін.

Тема 2 Розвиток шкільної історичної освіти та методики викладання в Україні.

Етапи розвитку історико-методичної думки на Україні та методики навчання історії. Перші книги та підручники з історії в XV-XVII ст. Форми викладання історичного матеріалу та методи навчання історії упродовж XVIII – XIX століття. Розвиток шкільної історичної освіти на початку XX століття. Перші підручники з історії України. Внесок у розвиток шкільних курсів історії М. Грушевського, Б. Грінченка, М. Аркаса, І. Крип'якевича, Н. Григоріїва, Г. Хоткевича, О. Єфименко. Особливості розвитку шкільної історичної освіти в 1917– 1920 рр. Проект єдиної школи в Україні. Основні етапи розвитку шкільної історичної освіти та методики викладання в СРСР.

Тема 3 Реформування історичної освіти в Україні в роки незалежності. Сучасний стан.

Методологічні зміни 90-х рр. Етапи формування нової концепції історичної освіти. Мета та структура сучасної історичної освіти в Україні. Концепція і структура історичної освіти. Характеристика підходів та принципів викладання історії в закладах освіти України. Цивілізаційний, формаційний і стадіально-регіональний підхід до відбору змісту курсів. Лінійний принцип і порядок вивчення курсів історії. Взаємозв'язок курсу історії з іншими навчальними предметами. Головні компоненти змісту і структури сучасних шкільних програм і підручників з історії. Концентрична структура історичної освіти. Мета та завдання курсів вітчизняної і всесвітньої історії. Основні пріоритети курсів. Методика висвітлення дискусійних питань. Навчальна література як індикатор методологічних змін.

Тема 4 Вчитель історії та суспільно-гуманітарних дисциплін.

Роль і місце педагога в суспільстві. Функції вчителя (викладача) історії: діагностична, орієнтаційно-прогностична, конструктивно-проектувальна, організаторська, інформаційно-пояснювальна, комунікативно-стимуляційна, аналітико-оцінна, дослідницько-творча. Посадові обов'язки вчителя (викладача) історії. Педагогічна культура вчителя (викладача) історії. Особистісні якості вчителя (викладача) історії: основні, допоміжні. Фахова майстерність, ерудиція, культура вчителя (викладача) історії. Взаємодія і вплив особистості вчителя (викладача) історії на навчання і виховання учнів. Культура мовлення вчителя (викладача) історії. Зовнішній вигляд вчителя (викладача), як компонент позитивного іміджу. Безперервна самоосвіта - основа підвищення кваліфікації учителя (викладача). Форми самоосвіти. Атестація вчителів історії та суспільно-гуманітарних дисциплін її значення для професійного зростання.

Тема 5 Формування системи вмінь та знань учнів у процесі вивчення історії та суспільно-гуманітарних дисциплін.

Характеристика розвивального типу навчання. Розвиток здібностей і вмінь учнів у процесі навчання історії. Класифікація вмінь. Формування пізнавального інтересу учнів до історії та сучасності. Розвиток інтелектуальних вмінь у процесі вивчення історії. Розвиток логічного мислення на уроках історії. Характеристика навчальних вмінь.

Тема 6 Дидактичні основи навчання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін.

Методи та методичні прийоми навчання історії. Пізнавальна, виховна та розвиваюча роль методів та прийомів в учбовому процесі. Класифікація методів. Усний метод навчання (прийоми використання лекції, бесіди, розповіді, діалогу, короткого повідомлення, картинного або аналітичного опису, характеристики, пояснення, міркування тощо). Роз'яснювальний ілюстративний та проблемний характер викладання історичного матеріалу. Основні вимоги до усного навчання: науковість, достовірність, врахування вікових особливостей учнівської аудиторії. Наочний метод навчання (прийоми роботи з предметною, образотворчою, умовно-графічною наочною, використання технічних засобів навчання для посилення образного сприйняття матеріалу). Текстуальний метод навчання (багатоваріантність прийомів роботи з документальним, довідковим та художнім текстом, з підручником). Засоби навчання як умова образного подання та сприйняття історичного матеріалу. Їх класифікація, з

Тема 7 Урок як основна форма організації навчально-виховного процесу.

Основні характеристики уроку. Вимоги до сучасного уроку історії. Навчально-виховна та розвиваюча мета уроку. Дидактичне обладнання уроку. Типи уроків історії. Різноманітні точки зору на типологію уроків у методичній літературі. Фактори, що зумовлюють доцільність вибору типу уроку. Організація пізнавальної діяльності учнів на уроках різного типу. Особливості уроків в молодших і старших класах. Планування уроків по темі, по курсу, проблемам.

Тема 8 Методичний практикум складання календарних та поурочних планів.

Методика складання календарно – тематичного плану. Поурочний план. Методика проведення уроку вивчення нового матеріалу. Методика проведення комбінованого уроку. Методика проведення підсумково-узагальнюючого уроку.

Тема 9 Альтернативи класно-урочної форми навчання.

Переваги та недоліки традиційного уроку. Альтернативи уроку: Бел-ланкастерська система взаємного навчання, Батовська система навчання, Мангеймська система навчання, система індивідуального навчання - Дальтон-план, колективний спосіб навчання.

Тема 10 Лекційно-семінарська форма організації навчання.

Лекція як форма навчання. Види лекцій. Методичні вимоги до лекцій. Семінарське заняття як форма навчання історії. Види семінарських занять. Організація і проведення семінарських занять. Семінар як взаємодія і спілкування учасників. Мета практичного заняття, методика проведення.

Тема 11 Додаткові форми організації навчального процесу. Позаурочна робота з історії та суспільно-гуманітарних дисциплін.

Завдання та зміст позаурочної роботи з історії. Основні форми позакласної роботи з історії, їх характеристика та особливості. Факультативні заняття. Мета і завдання факультативних курсів. Методика проведення факультативних занять. Проведення історичних днів, вечорів, тижнів. Історичні і суспільствознавчі гуртки і клуби. Організація і проведення історичних олімпіад, турнірів, конкурсів. Оцінювання і заохочення дослідницької роботи учнів.

Тема 12 Шкільний підручник як засіб навчання. Історичні джерела на уроці.

Функціональна роль підручника історії. Основні структурні компоненти підручника історії. Актуальні проблеми шкільного підручника з історії. Використання методичних можливостей підручника історії. Класифікація текстових засобів навчання. Навчання за допомогою різних видів тексту: письмові джерела, науково-популярна література, художня література. Методика роботи з історичним документом.

Тема 13 Наочність на уроках.

Функції і значення наочного навчання історії. Види наочності. Предметна наочність, її особливості і можливості використання у навчанні історії в школі. Образотворча наочність. Її особливості і можливості використання у навчанні історії в школі. Учбові картини на уроках історії, методи роботи з сюжетними та типологічними картинами. Прийоми роботи з портретом історичної особи. Карикатура у навчанні історії. Вимоги до використання ілюстрацій підручника. Умовно-графічна наочність, її місце і роль у навчанні історії. Історична карта, види карт. Методика роботи з історичною картою. Прийоми роботи зі схемами, таблицями, діаграмами.

Тема 14 Технічні засоби навчання.

Інтернет та комп'ютер на уроках історії та уроках суспільно-гуманітарних дисциплін. Аудіо- та відео засоби навчання. Мультимедійна презентація уроку. Основні типи електронних видань. Електронний підручник. Комп'ютерні ігри навчального характеру.

Тема 15 Методи та технології інноваційного навчання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін.

Загальна характеристика інноваційних систем навчання. Нові освітні технології та моделі навчання з історії: технологізація навчання; проблемнодіалогове навчання; інтерактивне, кооперативне навчання; творчоімпровізаційний елемент у навчанні; метод проєктів та моделювання; учнівські дослідження й організація самостійної навчальної діяльності. Дистанційне навчання. Проблеми інноваційного навчання.

Тема 16 Результати навчання. Система перевірки та оцінки знань і вмінь учнів.

Система перевірки та оцінювання навчальних досягнень учнів у процесі навчання історії. Мета і завдання перевірки та оцінки знань та вмінь учнів. Функції оцінювання: навчальна, розвивальна, виховна, соціально-практична. Нові вимоги до принципів і методів оцінювання в умовах модернізації мети і змісту освіти. Форми та критерії оцінок знань та вмінь учнів. Консультація, колоквиум. Методика оцінювання навчальних досягнень: семестрові, річні. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів за 12-бальною системою оцінювання. Тематичне оцінювання. Система запитань при оцінюванні. Тести, їх типи. Оцінювання учбових досягнень учнів в інноваційних моделях навчання: теоретичний і практичний контекст. Підготовка до ЗНО.

## 5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| РН1 | Знати базові теоретичні знання та практичні вміння. Усвідомлювати соціальні функції історика, розуміти можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.                                                                                            |
| РН2 | Класифікувати цілі та зміст сучасної шкільної освіти, передбачати ефективні механізми для навчання та виховання, адаптуватися до мінливих умов життя; працювати з великим обсягом різноманітної інформації, здійснювати її пошук, обробку, аналіз; працювати у співдружності з іншими та спільно досягати мети. |
| РН4 | Використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.                                                                                                                          |

## 6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.

Для спеціальності 032 Історія та археологія:

|      |                                                                                                                                                                 |
|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ПР8  | Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.                         |
| ПР10 | Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії та археології, а також здійсненні різних видів педагогічної діяльності.                          |
| ПР14 | Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології. |

## 7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

### 7.1 Види навчальних занять

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Тема 1. Методика викладання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін як педагогічна наука.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Лк1 "Методика викладання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін як педагогічна наука." (денна)<br>Поняття та сутність методики навчання історії. Об'єкт і предмет методики історії як науки. Роль і місце методики у шкільному навчанні історії. Зв'язок методики навчання історії з іншими науками. Методи наукових досліджень у методиці навчання.              |
| СЗ1 "Методика викладання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін як педагогічна наука." (денна)<br>Об'єкт, предмет і завдання методики навчання історії. Складові процесу навчання. Міжпредметні зв'язки методики викладання історії як навчального предмета. Методи наукових досліджень у методиці навчання. Дисципліни суспільно-гуманітарного напрямку в школі. |
| <b>Тема 2. Розвиток шкільної історичної освіти та методики викладання в Україні.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Лк2 "Розвиток шкільної історичної освіти та методики викладання в Україні." (денна)</p> <p>Зародження історико-методичної науки. Розвиток методики викладання історії в Російській імперії XIX – початку XX ст. Історична освіта 1917 р. – перший пол. XX ст. Методика викладання історії у 70–80 рр. XX ст. Історична освіта в Україні з 1991 р.</p>                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <p>С32 "Розвиток шкільної історичної освіти та методики викладання в Україні." (денна)</p> <p>Зародження методичних знань, перші книги та підручники з історії. Основні риси шкільного навчання історії в XIX ст. Розвиток шкільної історичної освіти на початку XX століття. Перші підручники з історії України. Внесок у розвиток шкільних курсів історії М. Грушевського, Б. Грінченка, М. Аркаса, І. Крип'якевича, Н. Григоріїва, Г. Хоткевича, О. Єфименко. Історична освіта та розвиток методики навчання історії в СРСР. Історична освіта в Україні з 1991 р.</p>                                    |
| <p><b>Тема 3. Реформування історичної освіти в Україні в роки незалежності. Сучасний стан.</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <p>Лк3 "Реформування історичної освіти в Україні в роки незалежності. Сучасний стан." (денна)</p> <p>Етапи формування нової методології історичної освіти. Мета та структура сучасної історичної освіти в Україні. Концепція національної історичної освіти. Характеристика підходів та принципів викладання історії в закладах освіти України. Мета та завдання курсів вітчизняної і всесвітньої історії. Основні пріоритети курсів. Оновлення навчальної літератури. Методика висвітлення дискусійних питань.</p>                                                                                         |
| <p>С33 "Реформування історичної освіти в Україні в роки незалежності. Сучасний стан." (денна)</p> <p>Мета та структура сучасної історичної освіти в Україні. Зміст шкільної історичної освіти. Сучасна стратегія шкільної історичної та суспільствознавчої освіти в Україні. Нова програма з курсу історії України та Всесвітньої історії у школі. Навчальна література як індикатор методологічних змін. Сучасна методика викладання історії у школі. Структура та освітньо-виховні завдання підручників з історії України. Структура та освітньо-виховні завдання підручників із всесвітньої історії.</p> |
| <p><b>Тема 4. Вчитель історії та суспільно-гуманітарних дисциплін.</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p>Лк4 "Вчитель історії та суспільно-гуманітарних дисциплін." (денна)</p> <p>Роль і місце педагога в суспільстві. Функції вчителя (викладача) історії. Посадові обов'язки вчителя (викладача) історії. Особистісні якості вчителя (викладача) історії. Фахова майстерність, ерудиція, культура вчителя (викладача) історії. Культура мовлення вчителя (викладача) історії. Зовнішній вигляд вчителя (викладача), як компонент позитивного іміджу. Безперервна самоосвіта та атестація вчителів, її значення для професійного зростання.</p>                                                                 |
| <p>С34 "Вчитель історії та суспільно-гуманітарних дисциплін." (денна)</p> <p>Учитель як особистість і професіонал. Професіограма вчителя (викладача) історії. Зовнішній вигляд як компонент позитивного іміджу. Педагогічне спілкування. Учитель як «актор» та «менеджер». Права та обов'язки вчителя. Шляхи підвищення професійної кваліфікації вчителя історії.</p>                                                                                                                                                                                                                                       |

**Тема 5. Формування системи вмінь та знань учнів у процесі вивчення історії та суспільно-гуманітарних дисциплін.**

Лк5 "Формування системи вмінь та знань учнів у процесі вивчення історії та суспільно-гуманітарних дисциплін." (денна)

Пізнавальні можливості учнів при вивченні історії. Індивідуально - психологічні фактори організації пізнавальної діяльності учнів. Мотивація навчання історії. Поняття навченості, теорія компетентнісного навчання. Вчитель та формування компетентностей учнів. Класифікація основних умінь (компетенцій).

С35 "Формування системи вмінь та знань учнів у процесі вивчення історії та суспільно-гуманітарних дисциплін." (денна)

Навченість та взаємодія учителя та учнів у процесі навчання. Теорія компетентнісного навчання. Методика та етапи формування вмінь та знань учнів в процесі вивчення історії. Класифікація основних умінь (компетенцій).

**Тема 6. Дидактичні основи навчання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін.**

Лк6 "Дидактичні основи навчання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін." (денна)

Засоби навчання, їх класифікація та характеристика. Поняття про методи та прийоми навчання історії. Вибір методів і прийомів навчання. Пояснювально-ілюстративний і проблемний характер викладання. Євристичний та дослідницький метод викладання. Усно-словесний метод навчання, його місце і роль у традиційній методиці навчання історії. Методи усного викладу: повідомлення, опис, характеристика, розповідь, лекція, пояснення, судження, бесіда. Сутність та зміст традиційних методів навчання: розповідь та

С36 "Дидактичні основи навчання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін." (денна)

Поняття про методи навчання, їх класифікація. Засоби навчання як умова образного подання та сприйняття історичного матеріалу. Їх класифікація, зумовленість, критерії, вибору. Роль усного слова у вивченні історії. Вимоги до усного викладу: науковість, культура мовлення, зовнішнє оформлення. Прийоми викладання навчального матеріалу: розповідь, стисле повідомлення, конспектування, образно-сюжетна розповідь, картинний і аналітичний опис, характеристика, пояснення, розмірковування. Пояснювально-ілюст

**Тема 7. Урок як основна форма організації навчально-виховного процесу.**

Лк7 "Урок як основна форма організації навчально-виховного процесу." (денна)

Підходи до класифікації уроку історії. Характеристика основних типів уроків. Підготовка вчителя до уроку історії. Проектування уроку. Методика проведення уроку вивчення нового матеріалу. Методика проведення комбінованого уроку. Методика проведення підсумково-узагальнюючого уроку.

С37 "Урок як основна форма організації навчально-виховного процесу." (денна)

Традиційний урок в сучасній школі: вимоги та мета. Дидактичне обладнання уроку. Типологія уроків їх характеристика. Особливості уроків в молодших і старших класах. Підготовка вчителя до уроку. План-конспект уроку. Основні вимоги до нього. Структурні компоненти плану. Розподіл навчального часу згідно основних етапів уроків.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Тема 8. Методичний практикум складання календарних та поурочних планів.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <p>Лк8 "Методичний практикум складання календарно-тематичних та поурочних планів." (денна)</p> <p>Календарно-тематичний план: формат, обсяг, структура, зміст та оформлення. Поурочний план: вимоги, структурні компоненти.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p>Пр8 "Методичний практикум складання календарно-тематичних та поурочних планів." (денна)</p> <p>Скласти календарний план відповідно до шкільних навчальних програм з історії (всесвітньої) для 6-12 класів (на вибір). Скласти поурочний план та охарактеризувати основні етапи уроку вивчення нового матеріалу. Провести урок в групі. Скласти поурочний план комбінованого типу та провести урок в групі. Скласти поурочний план підсумково-узагальнюючого типу уроку та провести його в групі. Складання тематичного плану: обрати тему уроку, визначити його зміст за програмою, зіставити з підручником, виділи</p> |
| <b>Тема 9. Альтернативи класно-урочної форми навчання.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <p>Лк9 "Альтернативи класно-урочної форми навчання." (денна)</p> <p>Переваги та недоліки традиційного уроку. Альтернативи класно - урочної системи. Дистанційна форма навчання: зміст та методика.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p>С39 "Альтернативи класно-урочної форми навчання." (денна)</p> <p>Традиційний урок: переваги та недоліки. Бел-ланкастерська система взаємного навчання. Батовська система навчання. Мангеймська система навчання. Система індивідуального навчання - Дальтон-план. Колективний спосіб навчання. План Трампа. Лекційно-семінарська форма організації навчання. Дистанційна форма навчання: переваги та недоліки.</p>                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Тема 10. Лекційно-семінарська форма організації навчання.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p>Лк10 "Лекційно-семінарська форма організації навчання." (денна)</p> <p>Шкільна лекція. Вимоги до шкільної лекції. Семінарське заняття як форма навчання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін. Види семінарських занять. Організація і проведення семінарських занять. Поняття і мета практичного заняття, методика проведення.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>С310 "Лекційно-семінарська форма організації навчання." (денна)</p> <p>Лекція як форма навчання. Види лекцій. Методичні вимоги до лекцій. Види семінарських занять. Організація і проведення семінарських занять. Практичне заняття методика його проведення.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Тема 11. Додаткові форми організації навчального процесу. Позаурочна робота з історії та суспільно-гуманітарних дисциплін.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Лк11 "Додаткові форми організації навчального процесу. Позаурочна робота з історії та суспільно-гуманітарних дисциплін." (денна)</p> <p>Супровідні форми організації навчання: навчальна екскурсія, практикум, ділова гра, тренінг, факультативні курси, навчальна конференція, навчальні консультації - їх мета, структура, особливості підготовки та проведення. Допоміжні форми організації навчання: предметні гуртки, навчальні лабораторії, шкільні наукові об'єднання, олімпіади, турніри, конкурси, виставки - їх завдання та значення, особливості проведення.</p>                                         |
| <p>С311 "Додаткові форми організації навчального процесу. Позаурочна робота з історії та суспільно-гуманітарних дисциплін." (денна)</p> <p>Завдання та зміст позаурочної роботи з історії. Факультативні заняття. Мета і завдання факультативних курсів. Методика проведення факультативних занять. Навчальні екскурсії, конференції, консультації їх мета, особливості підготовки та проведення. Організація та планування історичного, суспільствознавчого гуртка, товариства. Олімпіади, турніри, конкурси, виставки їх завдання та особливості проведення. Оцінювання і заохочення дослідницької роботи учнів.</p> |
| <p><b>Тема 12. Шкільний підручник як засіб навчання. Історичні джерела на уроці.</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>Лк12 "Шкільний підручник як засіб навчання. Історичні джерела на уроці." (денна)</p> <p>Функціональна роль підручника історії. Основні структурні компоненти підручника історії. Прийоми роботи з підручниками. Методика роботи учнів з текстовим і ілюстративним матеріалом. Історичні джерела на уроці історії. Види письмових джерел і прийоми їх використання. Науково-популярна та художня література на уроках історії.</p>                                                                                                                                                                                   |
| <p>С312 "Шкільний підручник як засіб навчання. Історичні джерела на уроці." (денна)</p> <p>Підручник з історії: призначення та функції; структурні компоненти; методичні вимоги до підручника. Структура та освітньо-виховні завдання підручників з історії України. Структура та освітньо-виховні завдання підручників із всесвітньої історії. Прийоми роботи з підручниками з історії. Робота учнів з текстовим і ілюстративним матеріалом підручника. Значення історичних документів у процесі навчання історії. Класифікація та прийоми роботи з документальним матеріалом. Прийоми роботи з науково-популя</p>    |
| <p><b>Тема 13. Наочність на уроках.</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p>Лк13 "Наочність на уроках." (денна)</p> <p>Наочні засоби навчання історії та їх види. Умовно-графічна наочність. Історичні картини та портрети як історичне джерело. Використання карикатур і фото у навчанні історії.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <p>С313 "Наочність на уроках." (денна)</p> <p>Сутність наочного методу. Класифікація наочних засобів навчання. Особливості роботи з наочними засобами навчання. Види образотворчої наочності. Методика роботи з картами та схемами.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <p><b>Тема 14. Технічні засоби навчання.</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Лк14 "Технічні засоби навчання." (денна)</p> <p>ТЗН: класифікація та особливості роботи з різними видами. Методична підготовка до заняття з використанням ТЗН. Комп'ютер на уроці. Діяльність вчителя (викладача) історії в умовах комп'ютеризації навчання. Електронний підручник у навчанні історії. Презентації та мультимедійні технології у навчанні.</p>                                                                                                                                                                                                                           |
| <p>СЗ13 "Технічні засоби навчання." (денна)</p> <p>Класифікація та особливості роботи з різними видами ТНЗ. Методична підготовка до заняття з використанням ТЗН. Діяльність учителя (викладача) історії в умовах комп'ютеризації навчання. Презентації та мультимедійні технології у навчанні. Історичні сайти та форуми у всесвітній мережі Інтернет.</p>                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p><b>Тема 15. Методи та технології інноваційного навчання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін.</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <p>Лк15 "Методи та технології інноваційного навчання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін." (денна)</p> <p>Класифікація освітніх технологій у дидактичному аспекті. Інтерактивні технології. Технологія модульного навчання: структура, особливості підготовки і проведення уроків. Технологія ігрового навчання: значення, поняття, структура, умови ефективності (ділові та рольові ігри). Робота в групах і дискусійні методи на уроках історії та суспільно-гуманітарних дисциплін.</p>                                                                                          |
| <p>СЗ15 "Методи та технології інноваційного навчання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін." (денна)</p> <p>Сутність інтерактивного навчання. Інтерактивні методи навчання: «мозковий штурм», дискусії та дебати, метод «круглий стіл», метод «ажурна пилка», методи «обери позицію» та «шкала думок» тощо. Сутність інноваційних методів навчання: «метод проєктів», «кейс-метод», метод активного навчання та групових дискусій. Навчання у грі: значення, поняття, структура, умови ефективності (ділові та рольові ігри). Модульне навчання. Проблеми інноваційного навчання.</p> |
| <p><b>Тема 16. Результати навчання. Система перевірки та оцінки знань і вмінь учнів.</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <p>Лк16 "Результати навчання. Система перевірки та оцінки знань і вмінь учнів." (денна)</p> <p>Діагностика успішності учнів: суть питання. Функції перевірки і обліку знань і умінь учнів. Вимоги до перевірки і обліку знань. Форми, види і прийоми перевірки знань і умінь учнів. Рівні навченості учнів. 12-бальна система оцінювання навчальних досягнень учнів. Проблеми оцінювання.</p>                                                                                                                                                                                               |
| <p>СЗ16 "Результати навчання. Система перевірки та оцінки знань і вмінь учнів." (денна)</p> <p>Суть реформи оцінювання знань та вмінь учнів. Завдання перевірки та оцінки знань та вмінь учнів. Класифікації контролю. Вимоги щодо контролю та оцінювання. Рівні навченості учнів. Прийоми усної та письмової перевірки. Форми та критерії оцінки знань та вмінь учнів. 12-бальна система оцінювання навчальних досягнень учнів. Діагностування навчальних досягнень учнів у 12-бальній системі оцінювання навчальних досягнень учнів.</p>                                                  |

## 7.2 Види навчальної діяльності

|     |                                                                           |
|-----|---------------------------------------------------------------------------|
| НД1 | Підготовка до семінарських занять за темами 1-16                          |
| НД2 | Мікровикладання за темою 8                                                |
| НД3 | Розв'язування ситуаційних задач                                           |
| НД4 | Виконання контрольної роботи на основі засвоєного теоретичного матеріалу. |

## 8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

|     |                                         |
|-----|-----------------------------------------|
| МН1 | Інтерактивні лекції                     |
| МН2 | Аналіз конкретних ситуацій (Case-study) |
| МН3 | Проблемний семінар                      |
| МН4 | Навчальна гра                           |

Лекції надають студентам теоретичну основу знань про методику викладання історії та суспільно-гуманітарних дисциплін в школі, що розширює освітній компонент самостійного навчання здобувачів вищої освіти (РН 1). Лекції доповнюються семінарськими заняттями, які надають студентам можливість застосовуючи теоретичні знання методично підготуватися до практичної діяльності (РН 2 та РН 3). Аналіз ситуацій передбачає застосування теоретичних знань на практичних прикладах (результати навчання РН 1, РН 2, РН 3).

Формуванню загальних компетенцій сприятиме підготовка до семінарських занять, а також мікровикладання та робота над Case-study для обговорення в групі. Під час підготовки до мікровикладання, за результатами практико-орієнтованого навчання, студенти розвиватимуть навички комунікативного спілкування, аналітичного мислення, синтезу навчальної теорії та практичних дій.

## 9. Методи та критерії оцінювання

### 9.1. Критерії оцінювання

| Шкала оцінювання ECTS | Визначення                                            | Чотирибальна національна шкала оцінювання | Рейтингова бальна шкала оцінювання |
|-----------------------|-------------------------------------------------------|-------------------------------------------|------------------------------------|
| A                     | Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок | 5 (відмінно)                              | $90 \leq RD \leq 100$              |
| B                     | Вище середнього рівня з кількома помилками            | 4 (добре)                                 | $82 \leq RD < 89$                  |
| C                     | Загалом правильна робота з певною кількістю помилок   | 4 (добре)                                 | $74 \leq RD < 81$                  |
| D                     | Непогано, але зі значною кількістю недоліків          | 3 (задовільно)                            | $64 \leq RD < 73$                  |
| E                     | Виконання задовольняє мінімальні критерії             | 3 (задовільно)                            | $60 \leq RD < 63$                  |

|    |                                                   |                  |                   |
|----|---------------------------------------------------|------------------|-------------------|
| FX | Можливе повторне складання                        | 2 (незадовільно) | $35 \leq RD < 59$ |
| F  | Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни | 2 (незадовільно) | $0 \leq RD < 34$  |

## 9.2 Методи поточного формативного оцінювання

|      |                                                                                             |
|------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| МФО1 | Опитування та усні коментарі викладача за його результатами                                 |
| МФО2 | Обговорення та самокорекція виконаної роботи студентами                                     |
| МФО3 | Самостійне виконання студентами ситуаційних вправ на практичних заняттях та їх обговорення. |

## 9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

|      |                                                                          |
|------|--------------------------------------------------------------------------|
| МСО1 | Індивідуальне дослідницьке завдання (контрольна робота)                  |
| МСО2 | Підсумковий контроль: екзамен                                            |
| МСО3 | Виконання пошуково-дослідного завдання (підготовка, презентація, захист) |
| МСО4 | Ситуативні завдання (усне опитування, письмове конспектування)           |
| МСО5 | Поточні контрольні роботи (проміжний модульний контроль)                 |

### Контрольні заходи:

| 3 семестр                                                                      |                               | 100 балів |
|--------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|-----------|
| МСО1. Індивідуальне дослідницьке завдання (контрольна робота)                  |                               | 10        |
|                                                                                | виклад теоретичного матеріалу | 8         |
|                                                                                | оформлення бібліографії       | 2         |
| МСО2. Підсумковий контроль: екзамен                                            |                               | 40        |
|                                                                                |                               | 40        |
| МСО3. Виконання пошуково-дослідного завдання (підготовка, презентація, захист) |                               | 10        |
|                                                                                | 2x5                           | 10        |
| МСО4. Ситуативні завдання (усне опитування, письмове конспектування)           |                               | 30        |
|                                                                                | 10x3                          | 30        |
| МСО5. Поточні контрольні роботи (проміжний модульний контроль)                 |                               | 10        |
|                                                                                | 2x5                           | 10        |

### Контрольні заходи в особливому випадку:

| 3 семестр                                                     |                               | 100 балів |
|---------------------------------------------------------------|-------------------------------|-----------|
| МСО1. Індивідуальне дослідницьке завдання (контрольна робота) |                               | 10        |
|                                                               | виклад теоретичного матеріалу | 8         |
|                                                               | оформлення бібліографії       | 2         |

